

Անա Գրու

ԱՏՎԵՐԻ ԿԱՆԱՅՔ

Փ

Գ Ի Տ Ա Ն Ք
Երևան 2015

Anna Grue, *Dybt at falde* (Je ne porte pas mon nom)

Գրու, Անա

Ստվերի կանայք - Եր.: Գիտանք, 2015, 330 էջ.

Դանիայի փոքրիկ քաղաքում գործող ապօրինի ձեռնարկատիրության և բարեգործական գործունեության միախառնումը պատճառ է դառնում հանցագործությունների շարքի, որոնց բացահայտմանն է նվիրում իր ազատ ժամանակը բարձր պաշտոնից հոգնած գովազդագիր Դան Սոմերդալը: Նրա ընկերը՝ ոստիկանության քննիչ Ֆլեմինգ Թորպը, դեմ չէ նրա օգնությանը: Երկուսով նրանք ոչ միայն հաջողությամբ հետաքննում են թրաֆիքինգի՝ կանանց սեռական շահագործման ճիրաններում հայտնված ներգաղթյալ «ստվերի կանանց» սպանությունները, այլև բացահայտում են ստվերային ձեռնարկատիրության գաղտնիքները:

Անա Գրուն վեց հայտնի քրեավեպերի հեղինակ է, որոնք թարգմանվել են գերմաներեն, ֆրանսերեն, իտալերեն... 2012թ. Ֆրանսիայում արժանացել է լավագույն քրեավեպի մրցանակի:

ISBN 978-9939-810-29-4

Copyright © Anna Grue 2008

Published by agreement with Lars Ringhof Agency ApS, Copenhagen

© Գիտանք, հայերեն թարգմանության և ձևավորման համար, 2015

Ոռունին՝ իմ առաջնեկին

Երկու ժամից ես մարդասպան կդառնամ։ Այդ միտքը պետք է սարսափեցներ, բայց, ճիշտն ասած, այս պահին ամենից շատ ինձ անհանգստացնում է ընդարձացած աջ ոտքս։ Նախ անզգայացավ, հետո սկսեց ծակծկել՝ ասես հազարավոր մանր ասեղներ էին մեջը խրվում։ Պահարանը, որտեղ գտնվում եմ, այնքան նեղ է, որ չեմ կարող շարժվել՝ առանց որևէ բանի դիպչելու, և մեծ վտանգ կա, որ ինչ-որ մեկը կլսի դրա աղմուկը։ Շենքում կարծես դեռ մարդ կա։ Համենայն դեպս, երածշտության ձայն է լսվում։ Ավելի շատ տեղ կլիներ, եթե թաքնվեի խնամքի պարագաների պահարանում, բայց այս դեպքում դա անհնար է։ Փորձում եմ շարժել ոտքս, ծգել և բուլացնել սրունքիս մկանները, բայց ասեղները կարծես ավելի խորն են մշարձվում, և հաջորդ պահին ձեռքով փակում եմ բերանս՝ տնքոց զապելու համար։ Լուս հայիշոյում եմ ինձ։ Սա պետք է կանխատեսեի։ Մյուս կողմից՝ եթե գործելուց առաջ մտածելու սովորություն ունենայի, ապա չի հայտնվի այս վիճակում։ Այս երեկոն կկարողանայի հանգիստ քննել և խողիս չվերցնել սպանության մեղքը, իսկ Լիլիանան կշարունակեր ապրել՝ նոյնիսկ չկասկածելով, թե ինչից է պրծել։

Այդ մտքից քիչ մնաց լաց լինեմ։ Ժամը 17.10 է։ Անհամբեր սպասում եմ, որ բոլորը գնան։ Եթե գնացել են, ուրեմն ոչ ոք չկա։ Գուցե գծանկարիչներից մեկը մոռացե՞լ է անջատել ձայնասփյուռը։ Փորձե՞մ բախսու։ Բայց եթե ինչ-որ մեկը ինձ տեսնի այս հազուստով, այս անգամ փորձա կձախողվի։ Կարիք կլինի վերսկսել զրոյից՝ գտնել մի այլ պահ, այլ եղանակ, որը այլորեքություն... Դանդաղ ծալում եմ ձեռքս։ Ծկազանգվածե համազգեստս խշխում է, ինչ-պես վրանը մոլեզին քամուց։ Կոշիկներս գրկած կապույտ բախիլներն ել անաղմուկ չեն։ Գլխիս վարսացանցն ու ռետինե ձեռնոցները աղմուկ չեն հանում, բայց այլև չեմ դիմանում դրանց։ Քրտինքը

կաշուն կարիներով դուրս է տվել մազարմատներիս, թևատակիս ու մեջքիս: Առնվազն երեք ժամ պետք է մնամ այստեղ:

Նորից փորձում եմ փոխել դիրքս, գգուշաբար հակվում եմ ստվարաթղթե արկի եզրին և ջանում եմ հանգիստ շնչել: Ռոպեները դանդաղ անցնում են: Հանկարծ մի մարդ է մտնում խոհանոց ու կանգնում իմ բաքստոցից երկու մետր հեռու: Սիրտս կոկորդս է բարձրանում և կարծես կառչում է այնտեղ՝ ուղիղ ձայնալարերից ներքեւ: Հնարավորին չափ անաղմոկ արտաշնչում եմ և դանդաղ շտկվում: Շեղքի երկայնքով տեսնում եմ Անդերսին, որը ինչ-ոք բան է անում: Քթի տակ աններդաշնակ սուլելով՝ նա զննում է սառնարանի դարակները: Այդտեղից հանում է մի կտոր տարեկանի հաց ու շոկոլադ: Հետո դուրս է գալիս սենյակից: Նոյնիսկ փաթեքը չի բափում: Թողնում է, որ Լիլիանան անի. կարծես նրա գործը քիչ է: Ինքնահավան շան որդի, իսկույն երևում է՝ ով է:

Քիչ է մնում բորբոքվեմ, բայց հիշում եմ, որ այն, ինչ շուտով անելու եմ Լիլիանային, ավելի սոսկալի է, քան ևս մի փաթեթ աղք բափելու գործը նրան բողնելը: Հենվում եմ մեջքիս՝ կրկին փորձելով թուլացնել լարվածությունս: Ոտքս բարեբախտաբար վերագտել է զգայունությունը, և ես ոտքնդիմու ու բաթից կրունկ եմ անում՝ անընդհատ շարժվելով, որպեսզի ոտքս նորից ջրնդարմանա: Մեկ ժամից երածշտուրյունը լրում է: Արագ ու վստահ մոտեցող ոտնաձայն է լսվում: Դարձյալ Անդերսն է, այժմ չմշկորդի բաճկոնով է, որը չափազանց երկար է և չափազանց պատանեկան: Նա քանի՞ տարեկան է: Երեսունո՞ւթ, երեսունի՞նը: Միշտ պատանու հագուստով է... Խե՞նդ տղա, պետք է մի քիչ մեծանաս... Նա ջրաբաշխից ջուր է լցնում գարեջրի բաժակը, մեծ կումերով խմում է և դնում սեղանին, հետո անհետանում է: Հաջորդ պահին հատում է ընդունարակը և անջատում հոսանքի ընդհանուր անջատիչը: Ամբողջ հարկի լույսը մարում է. ես լիակատար խավարում եմ:

Մուտքի դուռը շրիսկում է: Նա մոռացել է միացնել անվտան-

գուրյան համակարգը: Դեռ վարսուն րոպէ կա մինչև 21.00, եթք գալիս են մաքրողները... Վաղը պետք է հիշեցնել կանոնները աշխատակազմին, եթք... Բայց ոչ, վաղվա օրը սովորական չի լինելու: Առավոտվա ժողովը ամեն դեպքում չի կայանա: Եվ իհարկե ոչ որ երկար չի աշխատի: Լիլիանայի մահը այնպիսի ցնցում կառաջացնի, որ ամբողջ շաբաթվա և գալիք ամիսների ընթացքում աշխատողների մեծ մասը հավանաբար հոգեբանական օգնության կարիք կունենա, և նրանք պատումներ կփոխանակեն բուժքնթացի խմբում: Զգելի է: Կարծես նրանցից որևէ մեկը երբեւ ուշադրություն է դարձրել մաքրողներին... Քչերն են դեմքով ճանաչում Բենյամինին ու Լիլիանային կամ գիտեն նրանց անունը: Որովհետև նրանց մեծ մասը երբեք չի մնում մինչև 21.00, թեև անընդհատ դժգոհում է ավելացող արտաժամյա աշխատանքից... Մտքիս թելլ կտրվում է զգում եմ, որ արյանս ճնշումը բարձրանում է: Լավ չէ: Եթե ուզում եմ հենց այս երեկո անել իմ գործը, ապա պետք է սառնասիրտ լինեմ: Հուզված վիճակում ավելի շատ սիսալ են գործում: Մտովի կրկնում եմ. *Դու գիտես, որ կարող ես: Գլուխ սառը պահիր: Խաղաղիր:*

Ինձ ստիպում եմ ավելի հանդարտ շնչել. քրով շունչ եմ առնում, թերանով՝ արտաշնչում, դանդաղ շունչ եմ առնում, դանդաղ արտաշնչում... Արդեն ավելի լավ եմ: Զգոյշ հրում եմ պահարանի դրուզ և մի քիչ հետ ու առաջ եմ քայլում խոհանոցի կիսախավարում, ձեռքերս վեր եմ քարձրացնում, կրանում եմ ու մատներով դիպչում հատակին, հետո ուրղվում եմ և մի քանի անգամ իրանս աջ ու ձախ եմ թեքում: Համազգեստս խշխշում է, զգում եմ, որ հետզհետեւ վերականգնվում է արյանս շրջանառությունը, հողերս վերագտնում են ճկունությունը: Օգտագործելով բջջախոսիս լոյսը՝ պատի պահարանում միանգամվա բաժակ եմ գտնում, ծորակից մի քանի անգամ ջուր եմ լցնում ու ազահությամբ խմում եմ: Ծարակս հազեցնելով՝ բաժակը զցում եմ ճկազանգվածե տոպարակը, որ նախապես պատրաստել էի պահարանի խորքում: Այդտեղ

Եմ զցելու ձեռնոցները, վարսացանցը, համագետստը և բախիլները, երբ ամեն ինչ վերջանա: Եվ իհարկե հանցագործության գենքը: Այս գիշեր տուն վերադառնալիս կազատվեմ այդ ամենից, երևի կցցեմ մեծ աղբարկը փայտամածի մոտ Օստերգաղե փողոցում:

20.52: Լուս եմ, որ ինչ-որ մեկը մուտքագրում է ծածկագիրը և բաց է անում մուտքի դուռը: Անմիջապես խցկվում եմ պահարանը, նախքան շենքը նորից լուսավորվում է: Այլևս հետ դարձի ճանապարհ չկա: Բենյամինը նախ մտնում է խոհանոց: Մի քանի սանտիմետր ընկրկում եմ, որպեսզի նա չտեսնի աշքերս ճեղքի միջով: Լողլոր ու նիհար մարմնին սև կարճաքը շապիկ է, մաշված զինսե տարատ և բոլորովին նոր մարզակոշիկներ: Ամեն անգամ, երբ նա շարժում է գույխը, ճարպոտ ու մուգ կիսաերկար ոլորահյուսիկները ընկնում են աշքերին: Դեմքը դժգույն է, քիրը պատված է մեծ սև կետերով: Հոնքից կախված զարդողակը ավարտուն է դարձնում նրա նողկալի պատկերը: Ես ցնցվում եմ: Բարեբախտաբար, նրան շեմ նայում ցերեկվա լուսավորությամբ: Նա բաց է անում սառնարանը և սովոր շարժումով հանում է մի փոքրիկ շիշ Կոկա:

Երևի դա անում է ամեն երեկո: Մտովի հաշվում եմ ձեռնարկության ամսական, տարեկան ծախսը. մի ամբողջ կարողություն է: Ճեղքի միջով սեղովում եմ նրան, մինչ նա խմում է Կոկայի կեսը: Ապա բարձրածայն բխվում է, հենում է հետույքը սեղանի եզրին, իսկ մեջքը կորացած կախ է ընկնում: Ի՞նչ հակակերեի է: Հրճվում եմ այն մտքից, որ սկզբից եեթ նա հաստատ լինելու է ոստիկանության թիվ մեկ կասկածյալը:

Լիլիանայի եերս մտնելու պահին Բենյամինը կրկին բխվում է: Լիլիանան խոժոռովում է, բայց լուր անցնում է գործընկերոց կողքով և մոտենում է դարակին, որտեղ աղքի սև տոպրակներն են: Փաքերից անջատում է երկուսը և մեկնում է նրան: Ի պատասխան՝ Բենյամինը ծամածովում է, բայց վերցնում է տոպրակները, շիշը մի կողմ է դնում և դուրս է գալիս խոհանոցից: Թղթի զամբյուղներ դատարկելը նրա գործն է: Ավարտելով՝ նա հավաքում է

աշխատասենյակներից օգտագործված սպասք և սողայախմբչթի դատարկ շշերը: Ուշ երեկոյան նույնպես նա է տանում ամբողջ աղբը շենքի կողքի աղբարկը: Ես գիտեմ նրանց պարտականությունները նույնքան լավ, որքան իրենք: Քանի որ ամեն երեկո տեսել եմ նրանց աշխատելիս: Իհարկե նրանց չեմ լրտեսում այս անհերեք բաքսոցից: Իմ ժամանակը չափազանց թանկ է դրա համար: Բայց լավ քողարկված փոքրիկ խցիկը նույնպես կարող է հրաշք գործել: Միացյալ նահանգներում դա անվանում են դայակականչ սարք: Անհավատալի է, բայց համացանցում ինչ ասես հնարավոր է գտնել: Բազում ժամերի գերազանց ծայնագրություն ունեմ, մնում է միայն ժամաշափել ու պարզել նրանց աշխատաժամերը: Ես հմուտ կազմակերպիչ եմ: Մտովի ժպտում եմ: Իսկական մասնագետ եմ: Ամեն ինչ կհաջողվի:

Լիլիանան կրվորուիու պես ծածկել է մազերը ծաղկավոր գլխաշրով: Դուրս պրծած մի մազափունջ սահուն ընկնում է նրա գունատ ու հարթ ճակատին, ծոծրակին մազերի ծիապոչը դուրս է ցցվել գլխաշրոի գունավոր եռանկյան տակից: Նրա այտուկրները բարձր են ու ընդգծված, ինչի պատճառով աչքերը բեթևակի շեղ են թվում: Աչքերի տակ մուգ ստվերներ կան. նա շատ հոգս ունի և երևի քիչ է քնում գիշերը: Մոտ մեկ ու կես ժամ հետո ես թեզ կազատեմ այս ամենից, Լիլիանա: Կգերադասեի դա անել փոքրինչ ավելի շուտ՝ մաքրելու գործից առաջ: Բայց ներիր... Պետք է մի քիչ էլ սպասես: Լիլիանան դուրս է գալիս իմ տեսադաշտից, և ես լսում եմ, որ նա դժվարությամբ քարշ է տալիս մեծ փոշեկուլը խնամքի պարագաների սենյակի շեմով: Սի քանի վայրկյան անց գործի է դնում փոշեկուլը, և ես դարձայ հենվում եմ պահարանի հետնամասին: Այժմ, երբ հանցագործության պահը մոտենում է, զգում եմ, որ շարժումներս շատ ավելի չափունված են, իսկ զգայարաններս՝ չափազանց սրված. լսում եմ նվազագույն աղմուկը, զգում՝ մկաններիս նվազագույն լարվածությունը: Քրտինքի կաթիլները, ուժասպառությունը և ազդի թմրածությունը վերացել են.

գործելուն պատրաստ մարմինը գիտակցում է, թե ինչ եմ ակնկալում նրանից: Տագնապը կարծես խզել է նյարդային որոշ կապեր՝ բողնելով լրկ անհրաժեշտները:

Եթե ամեն ինչ ընթանա ըստ նախատեսվածի, ապա դրան մնում է իշխունինգ րոպե: Մատներս բացում եմ ու բռնցքում, հետո ևս մեկ անգամ ստուգում եմ տնայնագործական գենը: Խեղբալարը ճկազանգվածե ծածկույթով մոտ մեկմետրանոց լվացքապարան է՝ ծայրերին օղակներով: Պարանի երկարությունը ճշգրիտ հաշվարկված է. պարանոցի ենթադրյալ շրջագիծը՝ գումարած մի քանի սանտիմետր: Խեղբօղակը սեղմելու համար նախատեսել եմ մետաղյա գրիչ, որը մի քանի փորձից հետո ինձ բվաց ամենահարմար առարկան: Կրկին ու կրկին փորձեցի ամեն մի շարժումն բազմոցի մութաքային, մինչև որ ամեն ինչ հնարավորինս լավ ստացվեց. ապահովության համար պատրաստեցի երկու գրիչ: Պատկերացրեք, թե կա միայն մեկը, և դա կոտրվում է հենց գործելու պահին... Ես լսում եմ փոշեկուլի զվողը: Լիլիանան հերքով անցնում է աշխատասենյակներով. դրան գուգընթաց՝ աղմուկը հեռանում է ու մոտենում: Բենյամինը մտնում է խոհանոց և զցում է աղբամանը ուտելիքի մնացորդներն ու սենյակներից հավաքած ճմրված անձեռողիկները: Ապա նորից դուրս է գնում:

Լիլիանան հասնում է խոհանոց, և ես դիտում եմ նրան, մինչ նա սահեցնում է փոշեկուլի խոզանակը հատակով հետ ու առաջ, մինչև անկյունները: Տձև արտահագուստը ծերացնում է նրան և քողարկում է իրանը: Լիլիանան անհետանում է միջանցրում, շարժիք սակվում է, և ես լսում եմ, որ նա պահում է փոշեկուլը խնամքի պարագաների սենյակում: Թեև Բենյամինին չեմ տեսնում, լսում եմ, որ լվանում է շորով այն սենյակների հատակը, որ պետք է մաքրվեն այսօր: Ըստ հստակ մշակված ծրագրի՝ յուրաքանչյուրը պետք է մաքրվի շաբաթը մեկ: Բացի խոհանոցից և գուգարաններից. դրանք լվանում են ամեն օր: Դեռ կա քսանութ րոպե: Լիլիանան վերադառնում է խոհանոց: Օճառով ջուր է լցնում ուղղան-

կյուն կապույտ դույլը և կրկին անհետանում է: Հինա մաքրում է սեղաններն ու դարակները: Ոչ բոլորը. լոկ նրանք, որոնք անհրաժեշտ է համարում մաքրել: Մաքրության պահպանումը այս ձեռնարկության առաջնահերթ գործերից չէ, թեև մաքրությամբ դա չի զիջում մյուսներին: Բենյամինը լվանում է խոհանոցը թելավոր մեծ հատակաշորով: Շատ արագ ավարտում է: Հետո բափում է կեղտաջուրը գուգարանակոնքը: Իմ գործելու ժամանակն է: Մոտակա տասը րոպեն նա հավաքելու է տոպրակները աղբամաններից և դուրս է տանելու: Գործողությունը տևում է մոտ մեկ րոպե, բայց վերադառնալիս՝ նա, ըստ սովորության, գլանակ կծիսի: Մնում է առնվազն յոթ րոպե, և եթե Լիլիանան մնա այնտեղ, որտեղ այդ պահին սովորաբար լինում է, ապա ես բավկանաշափ ժամանակ կունենամ:

Լիլիանան մտնում է խոհանոց, դատարկում է կապույտ դույլը լվացարանը, դնում է տեղը և անցնում է մաքրնան վերջին փուլին: Կապույտ շորով սրբում է սեղանի մակերեսը, մանրալիք ջեռոցը, սրճեփ սարքը... քո վերջին շարժումներն են այս կյանքում, Լիլիանա: Դուսով եմ՝ այս պահին մտածում ես ինչ-որ լավ բանի մասին...